

093. Veertiende Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds

Finale voor de junioren: Modes

“Mode is tweemaal belachelijk: eenmaal aan het begin en eenmaal aan het einde.” Dat was alleszins de mening van de Oostenrijkse aforist Emmanuel Wertheimer. Mode is warempel een van de curieuste fenomenen. Een oekaze van een gerenommeerde haute-couturegoeroe heeft op sommigen van zijn adepten een quasimiraculeuze uitwerking: prompt bevoorraadt de discipelenschaar zich met de nieuwste creaties, accessoires en andere paraferalia. Enkele maanden later worden de inmiddels obsoleete spullen soms al gedumpt bij een tweedehandszaak. Misschien is het een verschijnsel van alle tijden en was de oelwapper die verscheen in mammoetbont terwijl het allang antilopevacht had moeten zijn wel de risee van onze voorouders uit het neolithicum.

Verschuivingen in het mode-ideaal zijn maar sporadisch rationeel verklaarbaar. Een crinoline of een staatsiepruik heeft geen enkel praktisch nut. Zo’n attribuut moest de drager een imposanter silhouet verlenen, maar als het uit de mode raakte, werkte het anachronistisch of gewoon carnavalesk.

De Romeinse patriciër in toga liep met een in feite geïmmobiliseerde linkerarm als signaal dat hij zich verheven achtte boven laag-bij-de-grondse besognes, zoals werken voor de kost. Kleding markeert een sociale positie en in een klassenmaatschappij leidt zo iets gemakkelijk tot allerlei overheidsbemoeyenis. Onder het absolutisme schreven de machthebbers zelfs voor wat de verschillende standen mochten dragen. Van vreugdeloos grauw en bruin voor de laagste klassen tot eclatant coloriet voor de adel, die zijn raffinement nog accentueerde met linten, kwasten, ruches en passementen. Dienstbodekleding moest vooral ingetogenheid uitstralen, terwijl van dames uit hogere kringen werd getolereerd dat zijn hun vrouw-zijn tentoonspreidden in voluptueuze décolletés. Tsaar Peter de Grote vond baarden een uiting van achterlijkheid en hij verbood ze. Artiësten en artistiekelingen tooiden zich later met gevarieerde gezichtsbegroeiingen, zodat moustaches, bakkebaarden en zelfs gedistingeerde puntbaardjes voor menige brave burgerman een non-conformistische of zelfs subversieve aura kregen. Idem voor lang haar bij mannen.

In theocratieën, waar overheden zich verantwoordelijk voelen voor het zielenheil van hun onderdanen, verstevigen zij van Godswege hun greep op de garderode. De door Rembrandt en Frans Hals gekonterfeite burgerij in decent zwart volgde een calvinistische dresscode en als islamisten ergens de plak zwaaien, gaan chadors en boerka’s het straatbeeld beheersen. Dergelijke gewaden worden in andere maatschappijen dan weer van hogerhand verboden, merkwaardigerwijs in naam van de vrijheid. De meesten zal het hele modedebat wel siberisch laten: zij vinden de hele discussie één grote klereboel.

Sprookjes

Is het niet godgeklaagd door wat voor troep onze kinderen via de pc bedorven worden? Hun onschuld wordt belaagd op allerhande webstekken waarnaar hun ouders alleen maar met een schaamteblos kunnen staren, natuurlijk nadat zij puur toevallig en totaal onbedoeld met de geïncrimineerde beelden in aanraking zijn gekomen. En wordt de latente baldadigheid van de jeugd niet geïntensifieerd door gewelddadige videospellen waarvan de opvoedende waarde de makers een rotzorg zal wezen? Zouden de sprookjes uit de goede oude tijd misschien een tegenwicht bieden?

Helaas, driewerf helaas, ook hier is het allemaal kommer en kwel. Want wat te denken van een jonge deerne die pas de eega van een prins kon worden toen ze een, weliswaar klein, deel van haar lichaam voor hem ontblootte? Of van een vrouw die met zeven mannen in een soort commune leefde en hen dan liet zitten voor een wit paard met een geharnaste vent erop. Oké, zij was een tijdje comateus geweest en hij was van koninklijken bloede, zoals zijzelf, en soort zoekt soort. Maar wordt zij daardoor een recommandabel rolmodel? En er zijn nog tenhemelschreiende voorbeelden! Plichtvergeten ouders dumpen een deel van hun te overvloedig kroost leukweg in een bos. Daar ontdekken de twee kinderen een pannenkoekenhuisje dat waarschijnlijk aan geen enkel stedenbouwkundig voorschrift voldoet. De bewoonster, die weliswaar kannibalistische aandriften vertoont, wordt tegen het eind van het verhaal in haar eigen broodoven geëlimineerd. Wat worden kinderen geacht daaruit te leren? Primo, dat iedereen in een bos mag bouwen wat hij wil. Secundo, dat deviant gedrag een reden is om mensen uit de weg te ruimen. En tertio, dat milieuoverwegingen in zo'n geval blijkbaar irrelevant zijn, want verbranden bij zo'n relatief lage temperatuur leidt onvermijdelijk tot dioxine-uitstoot. Bah, Assepoester, Sneeuwwitje, Hans en Grietje en heel hun entourage, gewoon een zootje ongeregeld! Behoeden wij onze kinderen daarvoor!

Bijkomende proef (voor het scheiden van eventueel ex aequo gerangschikte deelnemers)

In de oorspronkelijke opgave waren 5 gecursiveerde woorden verkeerd gespeld.

1. Sarahs cakejes met gekonfijte gember hebben groot succes in haar kennissenkring en hoewel zij van het recept geen geheim maakt, slaagt niemand erin haar baksels te evenaren.
2. Op zulke aantijgingen reageert je broer toch niet? Wat daarin verteld wordt, is zo absurd dat geen zinnig mens er enig geloof aan hecht.
3. Vanavond brengt het programma een bloemlezing van authentieke Costa Ricaanse volksmuziek.
4. Naasteliefde en rechtvaardigheid vormen de pijlers van het joodse geloof.
5. Of Herman de ware jakob voor Inge is, mag Joost weten.
6. Zo'n authentieke jugendstilvaas uit een gerenommeerd atelier haalt op een veiling geheid een hoge prijs.
7. Er zijn maar weinig ufo meldingen waarvoor geen natuurlijke verklaring bestaat.
8. Ten slotte bracht hij een heildronk uit op de drankbestrijding, tot grote consternatie van de aanwezigen.
9. In dit klavier is een kaartlezer geïntegreerd, wat telebankieren en internetbetalingen aanzienlijk vergemakkelijkt.
10. Gewoon gênant hoe hij alles slikt om maar bij haar in het gevlij te komen.